

TIASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 6, Sayı: 20, Mart 2019, s. 45-58

Doç. Dr. Rüştü YAYAR

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, rustu.yayar@gop.edu.tr

KREDİ KARTLARININ AKILCI KULLANIMINDA KİŞİSEL TUTUM VE ÖZELLİKLERİN ROLÜ

Özet

Kredi kartları hayatın vazgeçilmez ödeme araçlarındandır. Bireyler ve ekonomi için kredi kartları akılcı kullanıldığında yararlı akılcı kullanılmadığında ise zararlıdır. Bu çalışmanın amacı, kredi kartlarının akılcı kullanımını etkileyen kişisel tutum ve özellikleri belirlemektir. Çalışma Tokat ili kent merkezinde, kamu kurumlarında çalışan personel sayısı ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın verileri yüz yüze görüşme tekniğiyle 368 kamu çalışanından derlenmiştir. Araştırmada, açımlayıcı faktör, regresyon ve varyans analizi yapılmıştır. Kredi kartlarına duyulan güven arttıkça, kredi kartları daha rasyonel kullanılmaktadır. Kredi kartsız harcama alışkanlıkları kredi kartının rasyonel kullanımını doğrudan etkilemektedir. Ayrıca, gelir düzeyi arttıkça kredi kartları rasyonel kullanılmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: kamu çalışanları, kredi kartları, akılcı davranış, regresyon analizi.

THE ROLE OF PERSONAL ATTITUDES AND CHARACTERISTICS IN RATIONAL USE OF CREDIT CARDS

Abstract

Credit cards are indispensable payment instruments in our life. Credit cards for individuals and the economy are useful when used reasonably, and harmful when not used rationally. The purpose of this study is to determine personal attitudes and characteristics that influence the rational use of credit cards. The study is limited to the number of personnel working in public institutions in the city center of Tokat province. The data of study were collected from 368 public employees by face-to-face interview technique. In the study, exploratory factor, regression and variance analysis were used. As the confidence in credit cards increases, credit cards are used more rationally. Spending habits without credit

cards directly affect the rational use of credit cards. In addition, credit cards are not used rationally as income level increases.

Key Words: public employees, credit cards, rational behavior, regression analysis.

1. GİRİŞ

Bireylerin yaşam standartları yükseldikçe alışveriş alışkanlıkları da değişir. Modern ve hızlı yaşam, beslenme alışkanlığından tüketim alışkanlıklarına kadar hayatın pek çok noktasında etkilidir. Değişen yaşam alanları, tercih edilen meslek dalları, çalışma ortamları, eğlence mekanları ve anlayışlarındaki değişimler, tüketim çılgınlığı olarak nitelendirilen sürekli harcama kültürünün bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. 1980'li yıllardan itibaren atağa geçen tüketim çılgınlığı, yanında sponsorluk ve sonu gelmeyen cazip ve çekici reklamlar insanlara harcama kolaylığı zihniyetini yerleştirmiştir. Modern yaşamın en önemli şartı artık herkesin en az bir kredi kartı sahibi olmasıdır. Artık alışverişlerde fiyatların uygunluğu, bütçe zamanlaması, cepteki paranın yeterliliği yerini, kredi kartlarına üye işyerlerinin kaç taksit yaptığına, ne kadar bonus verildiğine, ekstre erteleme kampanyası olup olmadığına, hesap kesim tarihinin geçip geçmediği gibi başlıklara bırakmıştır (Ankara Ticaret Borsası (ATB), 2008).

Kredi kartları artık yaşamın vazgeçilemez alışveriş araçlarından. Dünya'da olduğu gibi Türkiye'de de yaygın kullanım alanı olan vardır. Kartlı ödeme sistemi tüketiciler ve genel ekonomi açısından büyük avantajlar sağlar. Kartlı ödeme sistemi içerisinde yer alan kredi kartları sistemin en önemli unsurlarıdır. Akılcı kullanıldığında sağladığı faydalar ne kadar çoksa akılcı olmayan biçimde kullanıldığında da oluşturduğu zararlar o kadar çoktur.

Kredi kartları tüketiciye, ihtiyaçlarını ertelemeden alışveriş yapma, ödemesini ileri bir tarihe erteleyerek peşin satın almanın ve geç ödemenin avantajlarından yararlanma imkânı verir. Kredi kartları sayesinde tüketici fazla para taşıyarak kaybetme veya çaldırma riskine girmez. Nakit paranın nereye gittiği bilinmezken, kredi kartlarının aylık hesap özetleri sayesinde harcama alışkanlıkları disipline edilebilir. Kredi kartları ile dünyanın her yerinde alışveriş yapılabilir ve nakit para çekilebilir. Nakit yerine kredi kartı kullanmak daha rahat ve yalın bir alışveriş deneyimi sağlar. Ekonomik sıkıntı yaşanan zamanlarda, vade avantajı sağlar. Nakit çekim imkânı sayesinde, acil paraya ihtiyaç duyulduğunda kimseden borç istemek zorunda kalınmaz (BKM, 2017; Kaya, 2009: 120-130).

Kredi kartlarının tüketiciye katkısının yanında ekonomiye de katkısı vardır. Bunlar kısaca şu şekilde özetlenebilir: Kredi kartları nakit dolaşımını azaltarak, ekonominin kayıt altına alınmasını sağlar. Bu da vergi gelirlerinin artışına ve dolayısıyla ekonominin büyümesine neden olur. Büyüyen ekonomi yeni iş fırsatlarını da beraberinde getirir ve işsizliği önler. Nakit paraya göre kartların işlem maliyeti üçte bir oranında daha az olduğundan genel ekonomi kâğıt yükünden kurtulur, GSYH'ye katkı sağlanır. Kredi kartı ile yapılan alışverişlerin enflasyonu düşürücü bir etkisi vardır. Kredi kartları yeni iş imkânları oluşturur. Kredi kartı ile yapılan alışverişler sonucu, tüm para hareketleri ekonomik sisteme kayıt olmakta ve tasarruf yatırım akışı hızlanarak ticari faaliyetler canlanır. Nakit para yerine kart kullanılması bürokrasiyi azaltarak, tüketicilere yalın bir satın alma gücü yaşatır ve harcamaların kontrolünü sağlayacak bir şeffaflık getirir. Üye iş yerleri, potansiyel müşteri kitlelerini büyütür. Yanında nakit parası

olmayan müşterilere de satış gerçekleştirebilirler, böylelikle iş hacmi genişler. İşyerleri sattıkları mal ve hizmet karşılığında çok kısa sürede nakit paraya kavuşurken; kasalarında çok ve atıl para bulundurma külfet ve riskinden kurtulurlar (BKM, 2017).

Kredi kartlarının tüketici ve genel ekonomi açısından çok sayıda olumlu özelliklerine karşın tüketicinin gelecekte elde edeceği geliri önceden kullanmasına neden olduğundan, bilinçli kullanılmadığında yüksek faiz oranı ve işlem maliyetleri nedeniyle aşırı borçlanmalara neden olabilir. Konuyla ilgili yapılmış farklı bilimsel çalışmalar kredi kartı borcunun tamamını ödeyemeyerek, borcun kalan kısmı üzerinden faiz ödeyen dolayısıyla sürekli borçlu bir yaşam süren kişi sayısının giderek arttığına dikkat çekmektedir (Durukan vd., 2005: 152; Başaran vd., 2012).

Tüketicinin kredi kartını rasyonel olarak kullanması, ödeme gücünü göz önünde bulundurarak istenmeyen maliyetlerin oluşmaması için bilinçli bir şekilde hareket etmesini ifade eder. Kredi kartlarının rasyonel kullanılması hem bireysel hem de toplumsal açıdan son derece önemlidir. Bilinçsiz kredi kartı kullanımının ailelere ve dolayısıyla topluma maliyeti çok büyük olur. Çok büyük kitlelere hitap etmesi, hayatın vazgeçilemez para benzeri ödeme aracı olması, akılcı kullanıldığında sağladığı faydalar, akılcı olmayan biçimde kullanıldığında neden olduğu zararlar sebebiyle kredi kartları her yönüyle incelemeye değer bir konudur. Bu çalışmada, kredi kartlarının akılcı kullanımı üzerine odaklanılmıştır. Konuyla ilgili yerli ve yabancı literatürde çok sayıda çalışma mevcuttur.

Yabancı literatür incelendiğinde konuyla ilgili benzer çalışmaların farklı ülkelerde hem öğrenciler hem de diğer evrenler üzerinde olduğu görülür. Yapılan çalışmalar, kredi kartı sahipliği ve kullanımı (Kaynak & Harcar, 2001; Staten & Barron 2002; Joo vd., 2003; Foscht, 2010; Ahmed vd., 2010; Till & Hand, 2010; Yayar & Karaca, 2012; Khare vd., 2012; Khare, 2013; Hancock vd., 2013) finansal ve ekonomi okuryazarlığının kredi kartı kullanımı üzerindeki etkisi (Norvilitis vd., 2006; Robb & Sharpe, 2009; Robb, 2011) gibi konulardadır.

Konuyla ilgili olarak Türkiye’de yapılan çalışmaların genellikle öğrenciler üzerine yoğunlaştığı (Girginer vd., 2008; Keskin ve Koparan, 2010; Yayar vd., 2011; Suher vd., 2014; Ünal vd., 2015; Akbulut ve Özbolat, 2015; Bayrak vd., 2017) görülür. Öğrenciyi evren olarak yapılan çalışmalarda öğrencilerin kredi kartı sahipliğini etkileyen faktörler ve kredi kartının bilinçli kullanımı üzerinedir. Türkiye’de öğrenciler dışındaki evreni esas alan deneysel çalışmaların sayısı sınırlıdır. Bu çalışmalardan; Yeniçeri & Akturan (2007), kredi kartını kullanmada rasyonel ve rasyonel olmayan bir biçimde hareket eden tüketicilerin kredi kartı kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi ve bu bağlamda ayırt edici değişkenleri tespit etmiştir. Oktay vd. (2009), kredi kartı kullanım yaygınlığını ölçerek, kredi kartı sahipliğine etki eden faktörleri tespit etmişlerdir. Başaran vd. (2012), kredi kartının rasyonel kullanımına etki edebilecek faktörleri belirlerken, Yılmaz vd. (2013), kamuda çalışan memurların çeşitli faktörlere göre kredi kartı sahipliği arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Bayrakdaroğlu ve Altuntaş’ın (2015) yaptığı çalışma diğerlerinden farklı olarak, bankaların kâr oranlarını artırmak amacıyla nakit para yerine kredi kartları kullanımını yaygınlaştırmak, bankaların kendi kredi kartı kullanımını özendirmek ve kolaylaştırmak için kullandıkları tutundurma bileşenleri kapsamındaki satış geliştirme faaliyetlerini inceler.

Kredi kartlarının kullanımı satın almada ödeme kolaylığı sağlarken, tüketimi artırarak ihtiyaç fazlası satın almayı da artırabilir. Bu da borçlanmayı ve dolayısıyla geri ödemeyi zorlaştırabilir. Önemli olan akılcı kullanımdır. Kredi kartının akılcı kullanımında acaba kişisel tutum ve özellikler ne derece etkili olur sorusu bu çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bireyin hangi tutum ve özelliklerinin kredi kartının akılcı kullanımında etkili olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın giriş bölümünü izleyen ikinci bölümünde Türkiye’de kredi kartı kullanım boyutu, üçüncü bölümde çalışmanın veri ve yöntemi daha sonraki bölümünde ise kredi kartlarının akılcı kullanımının çeşitli değişkenlere göre analizi ve yorumu yer alır.

2. TÜRKİYE’DE KREDİ KARTI KULLANIMI

Kredi kartları ilk olarak Amerika’da, 1970’li yılların sonlarında ise Avrupa ülkeleri de dahil olmak üzere, tüm dünyada yaygın bir ödeme aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Takan, 2001: 312-313; Suher vd., 2014). Kredi kartı kullanımında en fazla kullanım oranının olduğu ülkelerden biri Amerika’dır. 2009 yılında Amerika’da tüketicilerin %72,2’si kredi kartına sahiptir ve kişi başı ortalama kredi kartı âdeti 3,7’dir (Suher vd., 2014).

Türkiye’de ilk kredi kartı 1968 yılında çıkarılan Diners Club’dır. Daha sonra Türk Ekspres Havacılık ve Turizm Limited şirketi "American Express" kartları ile piyasaya girmiştir. 1975 yılından sonra Eurocard, Mastercard ve Access kredi kartları piyasaya girmiştir (Yılmaz, 2000; ATB, 2008). Türkiye’nin 1980’li yıllarda serbest piyasa ekonomisine geçişiyle birlikte bankacılık ve kredi uygulamaları gelişmeye başlamıştır. Teknik altyapının gelişmesiyle dünyada kullanımı en yaygın olan kredi kartı sistemleri Türkiye’de de yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Serbest piyasa ekonomisine geçişle birlikte Türkiye’de sosyokültürel ve ekonomik dönüşümler yaşanmaya başlamış, tüketicilerin daha kolay alışveriş yapma ve kredi kullanma eğilimleri artmış ve bankacılık sektörü de büyük yatırımlar yaparak kredi kartı pazarının süratle büyüyen bir yapıya ulaşmasına neden olmuştur (Suher vd., 2014).

Türkiye’de kredi kartının kullanım boyutunu ortaya koymak için Bankalararası Kart Merkezi’nden (BKM) sağlanan bazı istatistik veriler aşağıda kısaca açıklanmıştır. İlk olarak Türkiye’deki kredi ve banka kartlarına ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye’de Kredi ve Banka Kartlarının Gelişimi (2012-2017)

Yıllar	Kredi Kartı Sayısı (adet)	Değişme (%)	Banka Kartı Sayısı (adet)	Değişme (%)
2012	54.342.148	-	91.263.042	-
2013	56.835.221	4,59	100.164.954	9,75
2014	57.005.902	0,30	105.513.424	5,34
2015	58.215.318	2,12	112.383.854	6,51
2016	58.795.476	1,00	117.011.685	4,12
2017*	61.251.618	4,18	127.300.550	8,79

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, İnternet erişim adresi: <http://bkm.com.tr/>, Erişim tarihi: 22.12.2017.

Not: Her bir yıla ilişkin cari fiyatlarla BKM’den alınan veriler TC Merkez Bankası’nın o yıllara ilişkin açıkladığı kur üzerinden ABD dolarına çevrilmiştir. Tablodaki değerler yazar tarafından hesaplanmıştır.

* İlk dokuz aylık verileri gösterir.

Tablo 1 incelendiğinde; Türkiye’de kredi ve banka kartı sayısının yıllar itibariyle arttığı görülmektedir. 2012 yılında yaklaşık 54 milyon kredi kartı sayısı 2016 yılsonu itibariyle yaklaşık 59 milyona ulaşmıştır. Aynı dönemde banka kartı sayısı ise yaklaşık 36 milyon artarak 127 milyona ulaşmıştır.

Yerli kredi kartlarının gelişimini ve ekonomideki yerini ortaya koyabilmek için Tablo 2 oluşturulmuştur. Kredi kartlarıyla yurt içinde yapılan işlem tutarı yıllar itibariyle artış göstermektedir. Kredi kartıyla yapılan işlem tutarının her yıl yaklaşık %90’ı alışverişten oluşurken, %10’u nakit çekme şeklindedir. Son yıllarda nakit çekme oranının artış gösterdiği dikkat çekicidir.

Tablo 2. Yerli Kredi Kartlarının Yurt İçi Kullanımı (Milyon \$) (2012-2017)

Yıllar	Alışveriş		Nakit Çekme		Toplam	
	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
2012	580.477	91,19	56.052	8,81	636.529	100,00
2013	720.832	91,11	70.293	8,89	791.125	100,00
2014	921.034	90,53	96.310	9,47	1.017.343	100,00
2015	1.298.607	89,78	147.758	10,22	1.446.365	100,00
2016	1.581.641	88,96	196.320	11,04	1.777.961	100,00
2017*	1.580.921	89,51	185.351	10,49	1.766.272	100,00

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, İnternet erişim adresi: <http://bkm.com.tr/>, Erişim tarihi: 22.12.2017.

Not: Her bir yıla ilişkin cari fiyatlarla BKM’den alınan veriler TC Merkez Bankası’nın o yıllara ilişkin açıkladığı kur üzerinden ABD dolarına çevrilmiştir. Tablodaki değerler yazar tarafından hesaplanmıştır.

* İlk dokuz aylık verileri gösterir.

Kredi kartıyla yapılan işlem tutarı 2012 yılında yaklaşık 636 bin dolar olup 2016 yılı sonu itibariyle yaklaşık üç kat artarak 1,8 milyon dolara yükselmiştir. Bu artış Türkiye’de kredi kartı kullanımının ne kadar hızlı geliştiğinin bir göstergesidir. Türkiye’de kredi kartı ile alışverişin bu denli artması beraberinde akılcı kullanmayı gerektirir. Aksi takdirde telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuracaktır.

Tablo 3. Yerli Kredi Kartlarının Yurt Dışı Kullanımı (2012-2017)

Yıllar	Alışveriş		Nakit Çekme		Toplam	
	Tutar	%	Tutar	%	Tutar	%
2012	10.601	95,06	551,00	4,94	11.152	100,00
2013	14.148	95,36	688,00	4,64	14.836	100,00
2014	19.396	96,12	782,00	3,88	20.178	100,00
2015	29.779	96,58	1.055,00	3,42	30.834	100,00
2016	39.267	97,21	1.129,00	2,79	40.396	100,00
2017*	42.078	96,98	1.312,00	3,02	43.390	100,00

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, İnternet erişim adresi: <http://bkm.com.tr/>, Erişim tarihi: 22.12.2017.

Not: Her bir yıla ilişkin cari fiyatlarla BKM’den alınan veriler TC Merkez Bankası’nın o yıllara ilişkin açıkladığı kur üzerinden ABD dolarına çevrilmiştir. Tablodaki değerler yazar tarafından hesaplanmıştır.

* İlk dokuz aylık verileri gösterir.

Kredi kartları sadece yurt içinde değil aynı zamanda yurt dışında da rahatlıkla kullanılabilir. Bireylerin gerek iş seyahatleri gerekse turizm amacıyla yurt dışına çıkmaları

sonucu kredi kartı kullanımını da buna paralel olarak artış gösterir. Bu amaçla yerli kredi kartlarının yurt dışı kullanımını ortaya çıkarmak için Tablo 3 oluşturulmuştur. Kredi kartlarının yurt dışında kullanımı yıllar itibariyle artış göstermiştir. 2012 yılında yurt dışında kredi kartıyla 10.601 dolar olan alışveriş tutarı 2016 yılı sonu itibariyle yaklaşık 4 katlık artış göstererek 39.267 dolar olmuştur. Yurt dışında kredi kartıyla nakit çekiminde de artış görülür ancak alışverişteki artış oranından daha azdır. Yurt dışında 2012-2017 yılları arasında kredi kartıyla yapılan işlemlerin yaklaşık %96'sı alışveriş iken yaklaşık %4'ü ise nakit işlemidir.

Tablo 4. Yerli Kredi Kartlarının Yurt İçi ve Yurt Dışı Kullanım Oranları (%) (2012-2017)

Yıllar	Yurt İçi		Yurt Dışı		Toplam	
	Alışveriş	Nakit	Alışveriş	Nakit	Alışveriş	Nakit
2012	89,62	8,65	1,64	0,09	91,26	8,74
2013	89,44	8,72	1,76	0,09	91,19	8,81
2014	88,77	9,28	1,87	0,08	90,64	9,36
2015	87,91	10,00	2,02	0,07	89,93	10,07
2016	86,98	10,80	2,16	0,06	89,14	10,86
2017*	87,36	10,24	2,33	0,07	89,69	10,31

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, İnternet erişim adresi: <http://bkm.com.tr/>, Erişim tarihi: 22.12.2017.

Not: Her bir yıla ilişkin cari fiyatlarla BKM'den alınan veriler TC Merkez Bankası'nın o yıllara ilişkin açıkladığı kur üzerinden ABD dolarına çevrilmiştir. Tablodaki değerler yazar tarafından hesaplanmıştır.

* İlk dokuz aylık verileri gösterir.

Yerli kredi kartları ile yurt içi ve dışında yapılan işlemlerin oransal dağılımı Tablo 4'dedir. Tablo incelendiğinde, yerli kredi kartları yoğun bir şekilde (yaklaşık %90) yurt içinde kullanılmaktadır. Yıllar itibariyle yerli kredi kartlarıyla yapılan yurt içi alışveriş oransal olarak kısmen azalırken (2012 yılı %89,62 ve 2017 yılı %87,36) yurt dışı alışverişin oransal olarak arttığı (2012 yılı %1,64 ve 2017 yılı %2,33) görülür.

3. VERİ VE YÖNTEM

Çalışmada birincil ve ikincil veriler kullanılmıştır. Birincil elden veriler Tokat kent merkezinde kamu çalışanlarından soru formuyla yüz yüze görüşmeyle derlenmiştir. Araştırma konusuyla ilgili daha önce yapılmış makale, tez vb. çalışmalar ile çeşitli kurum ve kuruluşların verileri yararlanılan ikincil verilerdir. Birincil verilerin toplanmasında Başaran vd. (2012) yaptıkları çalışmanın soru formundan yararlanılmıştır. Araştırma Tokat ili merkez ilçesinde, kamu kurumlarında çalışan personel sayısı ile sınırlandırılmıştır. Veriler Mart- Nisan 2016 tarihleri arasında, kamu kurumlarında çalışan kredi kartı sahibi 400 kamu personelinin kolayca örnekleme yöntemiyle derlenmiştir. Uygulama sonucunda toplam 368 adet analize uygun anket formu elde edilmiştir.

Veriler SPSS ve Eviews paket programları aracılığıyla analiz edilmiştir. İlk olarak çalışmada "kredi kartı kullanım ölçeği" üzerinde açıklayıcı faktör analizi yapılmış ve Varimax rotasyon yöntemi kullanılmıştır. Kredi kartının rasyonel kullanımını etkileyebileceği düşünülen değişkenlerle "Çoklu Regresyon Analizi" yapılmıştır. Ayrıca katılımcıların kredi kartını rasyonel kullanma durumlarını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

İlk olarak kredi kartı tutum ölçeğine açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Kredi kartı tutum ölçeğinde yer alan ifadelerle ilişkin faktör yükleri ve faktörlerin güvenilirlik değerleri Tablo 5’de görülmektedir. Bu analiz için “varimax” rotasyon yöntemi kullanılmıştır. Kredi kartı tutum ölçeği için Kaiser-Meyer-Olkin örnekleme yeterliliği ölçüsü 0,910’dur. Bartlett küresellik testinin ki-kare değeri 5182,684’dür ve 190 serbestlik derecesi ile 0,000 düzeyinde anlamlıdır. Elde edilen dört faktör, toplam varyansın %72,046’sını açıklamaktadır.

Tablo 5. Kredi Kartı Tutum Ölçeğinin Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenilirlik İstatistikleri

Kredi Kartı Tutum Ölçeği İfadeleri	Faktör Yükleri	Cronbach 's Alpha
Kredi Kartına Duyulan Güven		
Kredi kartı kullanmak aşırı borçlanmama neden olmaz	,769	
Kredi kartı kullanmak harcamalarımı bütçeme göre ayarlamamı engellemez	,798	
Kredi kartı kullanmak alışveriş sırasında fiyat karşılaştırması yapmamı engellemez	,791	,919
Bence kredi kartı kullanmak gereğinden fazla harcama yapmaya yol açmaz	,830	
Kredi kartı kullanmak harcamalarımda düzensiz olmama neden olmaz	,832	
Kredi Kartı Hakkındaki Banka Bilgilendirme Hizmetini Algılama		
Kredi kartına ilişkin sorularıma banka tarafından hızla cevap veriliyor	,609	
Kredi kartlarına getirilen yasal düzenleme ve değişiklikler hakkında bankaca bilgilendiriliyorum	,824	,848
Bankaların internet siteleri kredi kartı kullanımı hakkında yeterince bilgilendirici oluyor	,883	
Genel olarak kredi kartı hakkında verilen bankacılık hizmetleri yeterince bilgilendirici oluyor	,874	
Kredi Kartsız Rasyonel Harcama Alışkanlıkları		
Kredi kartsız yaptığım harcamaları bütçeme göre ayarlarım	,716	
Kredi kartsız harcama yaparken aldığım ürünlerin fiyatına dikkat ederim	,794	
Kredi kartsız yapacağım harcamalarda önemli olmayan türde harcama yapmamaya çalışırım	,844	,886
Kredi kartsız harcamalarımda aşırı borca girmemeye çalışırım	,799	
Kredi kartsız yapacağım harcamalarımı önceden planlarım	,596	
Kredi Kartını Rasyonel Kullanma		
Kredi kartı borcumun ne kadar geleceğini önceden hesaplarım	,701	
Kredi kartıyla alışveriş yaparken kredi kartı limitimi göz önünde bulundururum	,693	
Kredi kartımı diğer ödeme yöntemleriyle karşılaştırma yaptıktan sonra kullanırım	,730	,910
Kredi kartımla nakit kullanırsam katlanacağım maliyeti önceden hesaplarım	,747	
Kredi kartı borcuma işletilecek faiz oranını kontrol ederim	,821	
Kredi kartımla alışveriş yapacağымda önceki taksitlerimi göz önünde bulundururum	,748	
Özdeğerler	4,18	3,92 3,60 2,81
Toplam Açıklanan Varyans (%)	20,38	19,61 18,02 14,03

Kümülatif Açıklanan Varyans (%) 20,38 39,99 14,03 72,05
Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

Kredi kartının rasyonel kullanımını etkileyen özellikleri belirleyebilmek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analizde kullanılan değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 6’da ve regresyon analiz sonuçları ise Tablo 7’de verilmiştir. Tablo 6’daki istatistikler kısaca özetlenirse; Katılımcıların kredi kartını rasyonel kullanma, kredi kartına duyulan güven ve kredi kartı hakkındaki banka bilgilerinin algılama puan ortalamaları yüksektir. Katılımcıların ortalama yaşı 36-45 grubunda ve ortalama geliri ise 3.001-4.500 TL grubundadır.

Tablo 6. Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

Değişkenler	Değişkenlerin tanımı	Ortalama	Standart sapma
RASYK	Kredi kartını rasyonel kullanma	3,7182	0,98003
GÜVEN	Kredi kartına duyulan güven	3,1614	1,17026
BİLGİ	Kredi kartı hakkındaki banka bilgilendirme hizmetini algılama	3,7582	1,01819
RASYH	Kredi kartsız rasyonel harcama alışkanlıkları	3,8182	0,91039
YAŞ	18-25 yaş=1, 26-35 yaş=2, 36-45 yaş=3, 46-55 yaş=4, 55 ve üstü yaş=5	2,7391	0,90857
GELİR	1.500 TL ve altı=1, 1.501-3.000 TL=2, 3.001-4.500 TL=3, 4.500 ve üstü TL=4	2,9511	0,87209

Regresyon analizinde yer alan değişkenlerden RASYK, GÜVEN, BİLGİ ve RASYH’ya ilişkin veriler faktör analizi sonucu elde edilmiştir. Bunun için aynı faktöre yüklenen ifadelerin aritmetik ortalamaları hesaplanarak tespit edilmiştir. En uygun regresyon modeline birçok farklı model denemeleri sonucunda ulaşılabilmektedir.

Tablo 7. Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-Değeri	Önem Seviyesi	Tolerans	VIF
GÜVEN	0.276	0.041771	6.612393	0.000	0,670	1,493
BİLGİ	0.026	0.037426	0.691538	0.490	0,818	1,223
RASYH	0.573	0.049796	11.51175	0.000	0,787	1,271
YAŞ	0.018	0.038964	0.450736	0.652	0,933	1,072
GELİR	-0.077	0.039947	-1.927619	0.055	0,975	1,026
C	0.765	0.204759	3.734857	0.000		
R ² = 0,5519			F = 89,1753		P = 0,0000	
White Testi			F = 4,2568		P = 0,0000	
Breusch-Godfrey LM Testi			F = 1,2242		P = 0,2952	

Yapılan regresyon analizinde, kredi kartsız harcama alışkanlığı, kredi kartı hakkındaki banka bilgilendirme hizmetini algılama ve kredi kartına duyulan güven, yaş ve gelirden oluşan bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken olan kredi kartının rasyonel kullanımını ne ölçüde açıkladıkları analiz edilmiştir. Modelin özellikleri kısaca aşağıda özetlenmiştir.

Belirlilik katsayısı (R^2) birden çok bağımsız değişkenli modellerde, bağımlı değişkende meydana gelen değişmelerin, modeldeki bağımsız değişkenler tarafından açıklanabilen oranını verir. R^2 büyüdükçe, Y'deki değişimin bağımsız değişkenleri ile açıklanan yüzdesi de büyür ve regresyon doğrusunun gözlemlere uyumu artar. Kredi kartının rasyonel kullanımını açıklamada kullanılan değişkenler, kredi kartının rasyonel kullanımının %55'ini açıkladığı söylenebilir.

F testi bağımlı değişken ile bağımsız değişken içeren parametreler arasında sıfırdan farklı bir ilişkinin olup olmadığını araştırır. Kurulan regresyon modeli bir bütün olarak %1 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlıdır.

Bir regresyon analizi ile yapılan tahminlerin geçerli ve güvenilirliği En Küçük Karelerin (EKK) ideal varsayımlarını sağlamasıyla mümkün olabilir (Greene, 2003). Bu çalışmada tahmin edilen regresyon modelinin geçerliliği yapılan diagnostik testlerle kontrol edilmiştir. Yatay kesit verisi kullanılarak yapılan bu çalışmada kurulan regresyon modeli değişen varyans (heteroscedasticity), çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) ve otokorelasyon (serial correlation) problemi açısından kontrol edilmiştir.

Değişen varyans, hata teriminin varyansının tüm gözlemler için aynı olmaması durumudur. Modelde değişen varyans probleminin olması durumunda anlamlı bir parametrenin anlamsız olarak yorumlanması olasıdır. Kredi kartının rasyonel kullanımına ilişkin kurulan modelde değişen varyans probleminin olduğu tespit edilmiş olup bu problem White sınavının varyans, kovaryans matrisinden yararlanılarak giderilmiştir (Tablo 7).

Regresyon parametrelerinin yorumlanabilmesi için modelde otokorelasyon (ardışık bağımlılık) olmaması gerekir. Otokorelasyon durumunu ortaya çıkarmada *Durbin-Watson d istatistiği* ve *Breusch-Godfrey Serial Correlation LM* testleri kullanılmış ve otokorelasyon problemine rastlanılmamıştır (Tablo 7).

Regresyon modelinde çoklu doğrusal bağlantı probleminin olması durumunda parametreleri doğru tahmin etmek zorlaşır. Modelde çoklu doğrusal bağlantı araştırılmış ve bunun için Varyans Artış Faktörü (VIF) değerleri hesaplanmıştır (Tablo 4). VIF değerinin 10'un altında, tolerans değerinin 0.10'un üstünde olması durumunda değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı bulunmadığı belirtilmektedir (Hair vd., 2006). Yapılan regresyon analizinde çoklu doğrusal bağlantı problemine rastlanmamıştır (Tablo 7).

Modele katılan bağımsız değişkenlerin her birinin tek tek test edilmesinde t testinden yararlanılmıştır.

Modele katılan değişkenlerden kredi kartına duyulan güven (GÜVEN) değişkeninin katsayı işareti pozitif olup %1 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur. Kredi kartına duyulan güven arttıkça kredi kartının daha rasyonel kullanıldığı söylenebilir. Daha önce yapılan başka bir çalışmada da buna benzer sonuçlar bulunmuştur (Başaran vd., 2012).

Kredi kartsız rasyonel harcama alışkanlıkları (RASYH) değişkeninin de katsayı işareti pozitif bulunmuş olup %1 önem seviyesinde anlamlıdır. Kredi kartsız harcama alışkanlığındaki bir birimlik artış kredi kartının rasyonel kullanımını 0,573 birim artırabilecektir.

GELİR değişkeninin katsayı işareti negatif olup %5 önem düzeyinde istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur. Katılımcıların aylık gelirlerindeki bir birimlik artış kredi kartının rasyonel kullanımını 0,077 birim azaltabilecektir. Gelir düzeyi yükseldikçe kredi kartının daha irrasyonel kullanılabileceği söylenebilir.

Kredi kartı hakkındaki banka bilgilendirme hizmetini algılama (BİLGİ) değişkeni ve YAŞ değişkeni istenilen önem düzeyinde istatistiki olarak anlamlı bulunmadığından yorumlanmamıştır.

Çalışmada çeşitli kategorik özelliklere göre kredi kartının rasyonel kullanılıp kullanılmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve tek-yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tablo 8’de “bağımsız örneklem t-testi” sonuçları ve örneklem ortalamaları verilmiştir. Bu sonuçlara göre kredi kartını rasyonel kullanma ile ekonomi haberlerini merak etme, ekonomik gelişmeleri internette ve gazeteden takip etme kategorilerinin ortalamaları arasında farklılıklar anlamlı bulunmuştur. Ekonomi haberlerini merak edenlerin, ekonomi haberlerini internette ve gazeteden takip edenlerin diğerlerine göre kredi kartını daha rasyonel kullandıkları söylenebilir. Varyansların homojenliği Levene testi ile yapılmıştır. Tablo 8’de ekonomik gelişmeleri internette takip etme kategorisinin homojen varyansa sahip olmadığı yorumlamayı zayıflatıcı bir husus olarak dikkate alınmalıdır.

Tablo 8. Kategorik Özelliklere Göre Kredi Kartının Rasyonel Kullanımı (Bağımsız Örneklem t- Testi)

Değişken	Kategori	N	%	Ortalama	Varyansların Standart eşitliği için		
					Sapma	Levene Test	t-testi
Cinsiyet	Kadın	140	38,0	3,78	0,955	F:0,344	t:0,796
	Erkek	228	62,0	3,69	0,999	P:0,558	P:0,427
Ekonomi haberlerini merak etme	Hayır	79	21,5	3,56	1,005	F:0,166	t:-1,658
	Evet	289	78,5	3,76	0,970	P:0,684	P:0,098
Ekonomik gelişmeleri internette takip	Hayır	102	27,7	3,52	1,116	F:8,896	t:-2,258
	Evet	266	72,3	3,80	0,913	P:0,003	P:0,025
Ekonomik gelişmeleri gazeteden takip	Hayır	319	86,7	3,68	0,999	F:3,951	t:-1,939
	Evet	49	13,3	3,94	0,815	P:0,048	P:0,056
Ekonomik gelişmeleri dergiden takip	Hayır	353	95,9	3,72	0,983	F:0,011	t:0,522
	Evet	15	4,1	3,59	0,936	P:0,917	P:0,602
Ekonomik gelişmeleri televizyondan takip	Hayır	206	56,0	3,71	0,943	F:1,399	t:-0,089
	Evet	162	44,0	3,72	1,028	P:0,238	P:0,929
Ekonomik gelişmeleri diğer kaynaklardan takip	Hayır	351	95,4	3,74	0,960	F:5,667	t:1,228
	Evet	17	4,6	3,34	1,304	P:0,018	P:0,236

Tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 9’da verilmektedir. Tablo 9’a göre yalnızca ekonomi haberlerini takip etme sıklığının gruplar arasında farklılıkların olduğu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Ancak grup varyanslarının homojen olmaması testi zayıflatıcı bir husustur. Diğer değişkenler dikkate alındığında kredi kartını rasyonel kullanmada grup ortalamaları arasında bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Başka bir ifadeyle kamu çalışanlarının kredi kartını rasyonel kullanmaları meslek, kart limiti ve kart sayısına göre farklılık göstermez.

Tablo 9. Kategorik Özelliklere Göre Kredi Kartının Rasyonel Kullanımı (Tek-Yönlü ANOVA Testi)

Değişken	Kategori	N	%	Ortalama	Standart		F-testi
					sapma	Levene	
Meslek	Memur	276	69,5	3,73	0,961		
	İşçi	15	3,8	3,79	0,691	L:1,759	F:0,063
	Sözleşmeli	39	9,8	3,69	1,034	P:0,155	P:0,979
	Diğer	67	16,9	3,69	1,092		
Ekonomi Haberlerini	Hiçbir zaman	35	9,5	3,34	1,248		
Takip Etme Sıklığı	Ayda birkaç kez	82	22,3	3,59	0,945	L:3,297	F:3,198
	Haftada birkaç kez	146	39,7	3,77	0,964	P:0,021	P:0,024
Kredi Kartı Limiti	Her gün	105	28,5	3,87	0,895		
	≤4.000 TL	83	22,6	3,65	1,126		
	4.001-8.000 TL	129	35,1	3,80	0,856	L:2,777	F:0,431
	8.001-12.000 TL	73	19,8	3,64	1,032	P:0,027	P:0,786
	12.001-16.000 TL	40	10,9	3,71	0,765		
Kredi Kartı Sayısı	≥16.001 TL	43	11,7	3,74	1,130		
	1	171	46,5	3,67	1,079		
	2	131	35,6	3,80	0,805	L:4,639	F:1,867
	3	43	11,7	3,50	1,055	P:0,003	P:0,135
	≥4	23	6,3	4,02	0,907		

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kredi kartları tüketici finansmanında önemli bir yer tutmaktadır. Kredi kartlarıyla tüketiciye sunulan imkanlar harcamaları artırmakta ve akılcı kullanılmayan kredi kartı sonuçta tüketicilere büyük sorunlar yaşatmaktadır. Bu çalışmada kredi kartlarının akılcı kullanımında etkili olabileceği düşünülen bireysel tutum ve özellikler araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- İlk bulgu, bireylerin kredi kartına duydukları güven arttıkça kredi kartını daha rasyonel kullandıkları,
- İkinci bulgu, bireylerin kredi kartsız sahip oldukları harcama alışkanlıklarının, kredi kartının rasyonel kullanımını doğrudan etkilediği,
- Üçüncü bulgu, bireylerin gelir düzeyleri yükseldikçe kredi kartını akılcı olmayan bir biçimde kullandıkları,

• Dördüncü bulgu ise ekonomi haberlerini internetten takip edenlerin kredi kartını kullanmada daha akılcı olduklarıdır.

Çalışma, kredi kartlarının kullanımı konusunda tüketici bilincinin artırılması konusunda yapılabilecekler ışık tutacak niteliktedir. Kredi kartı kullanımında bilinçliliğin artırılması konusunda tüketici dernekleri, devlet kurumları, sivil toplum kuruluşları, bankalar, üye işyerleri gibi kartlı ödeme sisteminde yer alabilecek tüm kurumların desteğiyle yapılabilecek kampanyalarda kişilerin harcamalarını planlama eğilimlerinin artırılmasına yönelik uyarılar kredi kartının bir tür borç çevrim aracına dönüşmesini azaltabilecektir. Böylece kredi kartının akılcı kullanılmaması yüzünden ortaya çıkan sosyal maliyetler azalabilecektir.

Türkiye’de kredi kartı faiz oranları tüketici kredilerine uygulanan faiz oranlarına göre daha yüksektir. Bu nedenle, kredi ihtiyacı olan kredi kartı sahiplerinin bu ihtiyaçlarını kredi kartları yerine tüketici kredileri yoluyla karşılamaları kendi lehlerine olacaktır. Kredi kartları, rasyonel kullanıldığında bireylerin yaşamlarını oldukça kolaylaştırırken, irrasyonel kullanıldığında ise büyük ekonomik sıkıntılara sebep olur. Kredi kartlarının bireylerin bütçesine zarar vermemesi için; ihtiyaç kadar kullanılmalı, kredi kartlarına başvururken sözleşme imzalanarak kart alınmalı, kartın belirlenen limitinin üzerine çıkılmamalı, kredi kartı borç ödemeleri zamanında yapılmalıdır.

Bu çalışmanın sonuçlarının tüm kamu çalışanlarını temsil etmesi beklenemez. Tüm kamu çalışanlarını temsil edebilecek çalışma için evrenin tüm Türkiye’yi kapsamı ve örnek kitlenin bu evrenden seçilmesi uygun olur. Bundan sonra konuyla ilgili araştırma yapacakların evreni daha geniş tutması, sadece kamu çalışanlarını değil kredi kartı kullanan diğer grupları da dikkate almaları ve farklı yöntemleri uygulamaları tavsiye edilebilir.

KAYNAKLAR

- Ahmed, Z.U., Ismail, I., Sohail, M.S., Tabsh, I. & Alias, H. (2010). “Malaysian Consumers' Credit Card Usage Behavior”. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 22(4), 528-544.
- Akbulut, M.C. & Özbolet, M. (2015). “Beyazarı MYO Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma”. *Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi*, 2(7-8), 34-52.
- Khare, A. (2013). “Credit Card Use and Compulsive Buying Behavior”. *Journal of Global Marketing*, 26(1), 28-40.
- ATB, (2008). Türkiye’de ve Dünyada Kredi Kartı Kullanımı, https://www.ankaratb.org.tr/libupload/47T%C3%9CRK%C4%B0YE%E2%80%99DE%20VE%20D%C3%9CNYA_DAKRED%C4%B0%20KARTI%20KULLANIM_11_02_2008.pdf, Erişim tarihi: 22.12.2017.
- Bayrak, A.Z, Cihan, K., Mirasedoğlu, M.U. & Dilek, Ö. (2017). “Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımına Yönelik Bir Araştırma”. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 223-239.

- Bayrakdaroğlu, A. & Altuntaş, Y. (2015). “Bankaların Kredi Kartı Kullanımını Yaygınlaştırmada Uyguladıkları Satış Geliştirme Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma”. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 7(12), 41-64.
- BKM, (2017). Bankalararası Kart Merkezi, İnternet erişim adresi: <http://bkm.com.tr/>, Erişim tarihi: 22.12.2017.
- Başaran, B., Budak, G.S. & Yılmaz, H. (2012). “Kredi Kartlarının Rasyonel Kullanımını Etkileyen Bireysel Faktörler”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(2), 67-93.
- Durukan, T., Elibol, H. & Ozhavzalı, M. (2005). “Kredi Kartlarındaki Taksit Uygulamasının Tüketicinin Harcama Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma (Kırıkkale İli Örneği)”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 143-153.
- Foscht, T., Maloles III, C., Swoboda, B. & Chia, S.L. (2010) “Debit And Credit Card Usage And Satisfaction: Who Uses Which And Why—Evidence From Austria”. *International Journal of Bank Marketing*, 28(2), 150-165.
- Greene, W.H. (2003). *Econometric Analysis*, Fifth edition, New Jersey: Prentice-Hall.
- Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L. & Black, W.C. (2006). *Multivariate Data Analysis*, New Jersey: Prentice Hall.
- Hancock, A.M., Jorgensen, B.L. & Swanson, M.S. (2013). “College Students and Credit Card Use: The Role of Parents, Work Experience, Financial Knowledge, and Credit Card Attitudes”. *Journal of Family and Economic Issues* (2013), 34, 369–381.
- Joo, S.H., Grable, J.E. & Bagwell, D.C. (2003). Credit card attitudes and behaviors of college students. *College Student Journal*, 37(3), 405+.
- Kaynak, E. & Talha, H. (2001). Consumers' attitudes and intentions towards credit card usage in an advanced developing country. *Journal of Financial Services Marketing*, 6(1), 24-39.
- Keskin, H.D. & Koparan, E. (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Kredi Kartı Sahipliğini Belirleyen Faktörler”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(1), 111-119.
- Khare, A., Khare, A. & Singh, S. (2012). “Factors Affecting Credit Card Use in India. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 24(2), 236-256.
- Norvilitis, J.M., Merwin, M.M., Osberg, T.M., Roehling, P.V., Young, P. & Kamas, M.M. (2006). “Personality Factors, Money Attitudes, Financial Knowledge, And Credit-Card Debt In College Students”. *Journal of Applied Social Psychology*, 36(6).
- Girginer, N., Erken Çelik, A. & Uçkun, N. (2008). “Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 193-208.
- Kaya, F. (2009). *Kredi kartları 5464 sayılı banka ve kredi kartları kanunu ilaveli*, İstanbul: Beta Yayıncılık.

- Oktay, E., Özen, Ü. & Alkan, Ö. (2009). “Kredi Kartı Sahipliğinde Etkili Olan Faktörlerin Araştırılması: Erzurum Örneği”. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1-22.
- Robb, C.A. (2011). “Financial Knowledge And Credit Card Behavior Of College Students”. *Journal of Family and Economic Issues*, 32(4): 690-698.
- Robb, C.A. & Sharpe, D.L. (2009). “Effect of Personal Financial Knowledge on College Students’ Credit Card Behavior”. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1), 25-43.
- Ünal, S., Düğür, Y.S. & Söylemez, C. (2015). “Ekonomi Okuryazarlığı ve Kredi Kartı Tutumunun Rasyonel Kredi Kartı Kullanımına Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO Örneği”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(1), 31- 52.
- Staten, M.E. & Barron, J.M. (2002). *College student credit card usage*. Working Paper 65, Georgetown University, Erişim adresi: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.463.4365&rep=rep1&type=pdf> Erişim tarihi: 12.12.2017.
- Suher, H.K., Ulusu, Y. & Bir, A.A. (2014). “Kredi Kartı Kullanımına Yönelik Genel Tutumu Etkileyen Faktörler: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma”. *Arel Üniversitesi, İletişim Çalışmaları Dergisi*, 6(2), 101-122.
- Takan, M. (2001). *Bankacılık teori uygulama ve yönetim*, 1.Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Till, R.J. & Hand, D.J. (2010). “Behavioral Models Of Credit Card Usage”. *Journal of Applied Statistics*, 30(10), 1201-1220.
- Yayar, R. & Karaca, S.S. (2012). “Identifying the Factors Affecting the Consumer Credit Card Ownership Empirical Evidence from Turkey”. *Journal of Applied Economic Sciences*, 7 (2), 195-204.
- Yayar, R., Karaca, S.S. & Turkut, A. (2011). “Üniversite Öğrencilerinin Kredi Kartı Sahibi Olmaları Üzerinde Etkili Olan Faktörler: Gaziosmanpaşa ve İnönü Üniversite’lerinden Ampirik Bulgular. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 152-169.
- Yeniçeri, T. & Akturan, U. (2007). “Kredi Kartını Bilinçli Kullanan ve Kullanmayan Tüketicileri Ayırmada Kullanılabilecek Temel Belirleyiciler Üzerine Bir Pilot Araştırma”. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(2), 243-266.
- Yılmaz, E. (2000). *Türkiye’de kredi kartı uygulaması ve ekonomik etkileri*, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Yılmaz, H., Budak, G.S. & Başaran, B. (2013). “Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıklarında Kategorik Değişkenler Arasındaki İlişkiler ve Bireylerin Davranışsal Eğilimleri: Bilecik Örneği”. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19): 31-50.